

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi M. N.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt III AUa 819/22

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2024 r.

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 819/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącej M. N. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwóch tysięcy) złotych, za okres od 14 maja 2022 r. do 29 grudnia 2023 r.;**

**III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz M. N. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**

**IV. w pozostałym zakresie skargę oddala.**

## UZASADNIENIE

Pismem z 21 grudnia 2023 r. (data doręczenia do Sądu Apelacyjnego w Warszawie: 29 grudnia 2023 r.) adw. J. K. - pełnomocnik M. N. (dalej jako: Skarżąca) wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt III AUa 819/22, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do wyznaczenia terminu rozprawy w ciągu 3 miesięcy od dnia rozpoznania skargi;
3. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 2000,00 zł (dwóch tysięcy złotych);
4. zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pełnomocnik Skarżącej wskazał, że 7 marca 2022 r. Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 7 lutego 2022 r., XIII 1U 15585/18. W następstwie powyższego aktu sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 24 marca 2022 r. i zostały zarejestrowane pod sygnaturą III AUa 819/22. Dalej, że ww. apelacja została doręczona pełnomocnikowi Skarżącej 25 kwietnia 2022 r., a tenże pismem z 4 maja 2022 r. udzielił na nią odpowiedzi.

Następnie – pismem z 24 lipca 2023 r. pełnomocnik Skarżącej złożył do sądu II instancji wniosek o podjęcie czynności w sprawie wraz z wyznaczeniem terminu rozprawy. W piśmie tym pełnomocnik Skarżącej wniósł nadto o zarządzenie rozpoznania sprawy w składzie trzech sędziów. W tym zakresie pismem z 9 listopada 2023 r. wniosek ten pełnomocnik Skarżącej wycofał. Niezależnie od powyższego zdaniem pełnomocnika Skarżącej powyższy wniosek nie odniósł

oczekiwanego skutku, gdyż do dnia sporządzenia skargi Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu rozprawy.

W ocenie pełnomocnika Skarżącej w sprawie doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Od dnia wpływu do Sądu Apelacyjnego apelacji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA do dnia sporządzenia skargi upłynął 1 rok i 9 miesięcy, zaś brak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża Skarżącą na poważne konsekwencje, w szczególności finansowe.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku, wniósł o oddalenie skargi. Uzasadniając swoje stanowisko Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał m.in., że wyrokiem z 29 grudnia 2023 r. sprawa została prawomocnie orzeczona – Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego. W ocenie Prezesa Sądu powyższa okoliczność powoduje, iż skarga została złożona „poza tokiem” postępowania, gdyż już po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego sprawę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizy akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt III AUa 819/22,

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w tej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy apelacja organu Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA wpłynęła do sądu II instancji w dniu 24 marca 2022 r. Następnie pismem z 7 kwietnia 2022 r. odpis apelacji został doręczony pełnomocnikowi Skarżącej. W wyniku tego 12 maja 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła odpowiedź na apelację sporządzona przez pełnomocnika Skarżącej. Dalej, zarządzeniem z 14 maja 2022 r. zarządzono skierowanie sprawy do rozpoznania wg kolejności wpływu w referacie sędziego. Pismem z 31 lipca 2023 r. pełnomocnik Skarżącej złożył wniosek o podjęcie czynności w sprawie, w tym wyznaczenie terminu rozprawy. Kolejnym pismem z 28 sierpnia 2023 r. Skarżąca wniosła o zarządzenie sprawy w składzie trzech sędziów wraz z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

Sprawa została ostatecznie rozpoznana 29 grudnia 2023 r., a zatem w dniu, w którym skarga na przewlekłość Skarżącej została doręczona do sądu II instancji. W tym miejscu należy nadmienić, iż wskutek złożenia przez Zakład Emerytalno-Rentowego MSWiA pisma z 12 stycznia 2024 r. w przedmiocie doręczenia wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem znajdujące się w Sądzie Najwyższym akta sprawy Skarżącej zostały wypożyczone Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie celem umożliwienia realizacji powyższego wniosku, co również nastąpiło 19 lutego 2024 r. Okoliczność ta wpłynęła jednak tamująco na możliwość rozpoznania skargi Skarżącej w terminie, o którym mowa w art. 11 u.s.p.p.

Niezależnie od powyższego zdaniem Sądu Najwyższego w sprawie Skarżącej doszło do przewlekłości postępowania. Od 14 maja 2022 r. do 29 grudnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie nie podejmował – mimo dwóch ponagleń ze strony skarżącej – żadnych czynności zmierzających do zakończenia przedmiotowego postępowania. Podnosząc powyższe należy wskazać również, że fakt wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia nie tamuje możliwości rozpoznania skargi. Kwestia ta była już przedmiotem oceny Sądu Najwyższego. W postanowieniu Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2008 r., III SPP 50/07, wyjaśniono m.in., że: „o dopuszczalności tej skargi przesądza stan rzeczy istniejący w chwili jej

wniesienia (...). Wydanie przez Sąd Apelacyjny w Krakowie wyroku (...), a więc po wniesieniu rozpatrywanej skargi, nie usunęło trwającej poprzednio nieuzasadnionej zwłoki w przeprowadzeniu rozprawy apelacyjnej i w związku z tym nie spowodowało «zbędności orzeczenia w przedmiocie skargi». Skarga była bowiem zasadna, natomiast wobec prawomocnego już zakończenia postępowania, straciłaby aktualność wyłącznie potrzeba zalecenia podjęcia odpowiednich czynności, o których mowa w art. 12 ust. 3 powołanej ustawy. Nie ma natomiast takiej zbędności wniosek skargi stanowiący – zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy – konsekwencję uwzględnienia podstawy skargi, tj. wniosek o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania. Podobnie nie stał się bezprzedmiotowy wniosek dotyczący przyznania odpowiedniej sumy pieniężnej jako konsekwencji uwzględnienia skargi na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy.”. Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy postanowieniem z 3 października 2012 r., III SPP 61/12. Równie ważne jest wskazanie, że w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13 (OSNP 2013 nr 23-24, poz. 292) podniesiono, że: „wniesienie skargi powinno zatem nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Postępowanie w sprawie trwa bowiem (jest w toku) dopóty, dopóki nie dojdzie do wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie”.

Z powyższych względów dla oceny dopuszczalności złożenia skargi w przedmiotowej sprawie kluczowe znaczenie miała w tym wypadku data nadania skargi w placówce pocztowej, która to miała miejsce 21 grudnia 2023 r., a zatem w czasie, w którym w sprawie utrzymywał się stan przewlekłości. Co więcej, skarga została doręczona do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 29 grudnia 2023 r., tj. w dniu, w którym sąd ten orzekał w sprawie. Innymi słowy skarga wpłynęła w chwili, w którym postępowanie nadal trwało, choć niewątpliwie był to jego ostatni etap (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., I NSP 32/22). Z tych też względów nie można uznać, że skarga została złożona „poza tokiem” postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego potwierdził się zarzut Skarżącej, iż w przedmiotowej sprawie doszło do przewlekłości postępowania. Należy podkreślić, że jakkolwiek kilku, czy nawet kilkunastomiesięczny okres wyczekiwania na termin rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie, to jednak o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji. Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2022 r., I NSP 59/22). Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż w przedmiotowej sprawie należało stwierdzić, że doszło do przewlekłości postępowania – polegającej na braku podjęcia czynności zmierzających do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, który to stan utrzymywał się dłużej niż to konieczne.

Zdaniem Sądu Najwyższego trwająca tak długo beczynność sądu orzekającego w sprawie – choć ostatecznie skutkująca powstaniem stanu przewlekłości – powodowana jest przede wszystkim sytuacją kadrową Sądu Apelacyjnego, która jest elementem złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17). Dysfunkcyjność polskiego wymiaru sprawiedliwości to okoliczność niezależna od stron toczącego się przed Sądem

Apelacyjnym w Krakowie postępowania, a zwłaszcza od Skarżącego, który swoim zachowaniem w żaden sposób nie przyczynił się do wydłużenia czasu jego trwania.

Stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie pierwsze u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł, zaś bazowa wysokość sumy pieniężnej, przyznawanej od Skarbu Państwa, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania (art. 12 ust. 4 zdanie drugie u.s.p.p.). Z tych również względów Sąd Najwyższy przychylił się do wniosku pełnomocnika Skarżącej, przyznając jej sumę pieniężną w wysokości 2000 zł, tj. zgodnie z wnioskiem zawartym w skardze. Stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie piąte u.s.p.p., zasądzona suma pieniężna została przyznana za okres, w którym została stwierdzona przewlekłość postępowania sądowego, a zatem od 14 maja 2022 r. do 29 grudnia 2023 r.

O kosztach postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika Skarżącej, będącego adwokatem, ustalone stosowanie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964) na kwotę 240 zł, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.

Mając powyższe na uwadze Sąd postanowił jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)